

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

**Оксана ПЛЕВИЧ,**  
директорка Ірпінського державного  
коледжу економіки та права,  
аспірантка Інституту професійно-технічної освіти  
НАПН України

Про необхідність створення системи «чітких однозначно визначених вимог до рівня знань, умінь і навичок учнів, які б могли використовуватися всіма учителями в практиці їх роботи», задля «запобігання проникнення суб'єктивізму в навчальний процес» через їх перевірку і оцінку йдеться в роботі М. Скаткіна та В. Краєвського [1, с. 91]. Критеріям ефективності навчально-виховного процесу М. Скаткін надавав особливого значення, оскільки, на його переконання, вони сприяють розвитку творчого мислення учнів. До критеріїв оцінки успішності учнів він відніс також уміння самостійно здобувати й застосовувати знання, розмірковувати, доводити, розв'язувати нестандартні задачі, розуміти ключові факти, поняття, закони теорії. За визначенням С. Мартиненко, основними критеріями кінцевих результатів діяльності школи є саморозвиток людини, її самовиховання та самоосвіта [2, с. 9]. Саме ці показники мають характеризувати ефективність будь-якої авторської педагогічної системи, що впроваджується нині в навчальні заклади різного типу, зокрема коледжі.

А. Алексюк розробив вимоги до критеріїв оцінювання. З його точки зору, вони мають бути нескладними; не відрізнятися формою чи показником (цифрове або словесне вираження) і виражатися в певних нормах, які встановлюють «чітке співвідношення між вимогами до знань, які оцінюються, і показником оцінки» [3, с. 218]. Останнім часом основними критеріями оцінювання результатів якості навчання студентів у вищих навчальних закладах І-ІІ рівнів акредитації є «комбінована» система: цифрові показники виражені балами з предметів загальноосвітньої підготовки (12-бальна система оцінювання навчальних досягнень студентів); з дисциплін освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста – за 4-бальною шкалою. Перерахування шкільних балів у 4-бальну систему для інтегрованих дисциплін

здійснюється за шкалою: 10-12 бал. = 5 балів; 7-9 бал. = 4 бали; 4-6 бал. = 3 бали; 1-3 бал. = 2 бали [4].

Оцінювання результативності формування професійної культури майбутніх молодших спеціалістів з фінансів і кредиту в освітньому процесі коледжу здійснювалось нами на основі адекватних критеріїв, характеристик і показників. За результатами дослідження була визначена сукупність як кількісних, так і якісних характеристик, які уможливили здійснення оцінювання освітнього процесу з метою визначення його результативності у формуванні зазначеної якості.

Визначення критеріїв оцінювання результативності формування професійної культури у майбутніх фахівців з фінансів і кредиту в коледжі здійснювалось з дотриманням таких вимог: критерії мають бути адекватними тому явищу, яке вимірюється за його допомогою; критерії мають бути простими, тобто допускати найпростіші способи вимірювання з використанням нескладних методик; формулювання критерію і показників результативності має бути зрозумілим для всіх зацікавлених сторін (педагогів, студентів, соціальних партнерів), що забезпечить їхню активну участь в оцінюванні ефективності організованого процесу і цінності його результатів для сфери діяльності і розвитку особистості.

При визначенні критеріїв сформованості професійної культури майбутніх фахівців з фінансів і кредиту ми передусім орієнтувалися на зміст даного феномену, представлений компонентами: професійна ідентичність, комунікативна культура, інформаційна культура, професійні якості. А також враховували, що в основі її формування знаходиться ставлення до цінностей, опанування якими необхідне для розв'язання професійних завдань певними засобами і прийомами, знаннями і уміннями, смисловими заключеннями, процесами.

Особлива роль у нашому дослідженні відводиться такому компоненту професійної культури, як «професійна ідентичність». З огляду на його зміст, вважаємо доречним визначити комплексний критерій – *соціально-статусний*,

який складається з групи критеріїв: когнітивний, діяльнісний, емоційний, загальнокультурний, особистісно-аксіологічний, мотиваційно-ціннісний. При визначенні назви цього критерію ми виходили з того, що навчання у вищому економічному навчальному закладі уможливило отримання статусу завдяки доданих зусиль самим індивідом – майбутнім фахівцем з фінансів і кредиту. Це: отримання освіти, кваліфікації, а натомість – посади, кар'єрного зростання, що відбуватиметься у відповідній соціально-професійній спільноті, про що йшлося в першому розділі нашої дисертації. Відповідно до інших компонентів досліджуваного нами концепту «професійна культура майбутніх фахівців з фінансів і кредиту» визначено комунікаційний та інформаційний критерії.

Критерії конкретизуються в показниках (параметрах) як складниках критерію. Вони є конкретним проявом сутності якостей процесу чи явища. Один критерій може мати кілька або навіть багато показників, які відображають загальну характеристику педагогічного явища чи об'єкта.

#### **Список використаних джерел**

1. Качество знаний учащихся и пути его совершенствования. Под ред. М. Н. Скаткина, В. В. Краевского. Москва, «Педагогика», 1978. 208 с.
2. Мартиненко С. М. Організаційно-педагогічні умови функціонування і розвитку середніх закладів освіти для здібних дітей: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Ін-т проблем виховання АПН України. Київ, 1999. 18с.
3. Педагогіка / За ред. А.М.Алексюка. Київ: Вища шк., 1986. 543с.
4. Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти №1.4/18-2558 від 21.06.10 року «Про розроблення навчальних планів вищих навчальних закладів I-II р.а. відповідно до наказу МОН від 17.06.10 №587.